

DIALEKT- OCH FOLKMINNESARKIVET
Östra Ågatan 27
753 22 UPPSALA
Tfn 018 - 15 63 60

Frågelista M 233

NÄR ELEKTRICITETEN KOM

Syftet med denna frågelista är att ta reda på när och på vilket sätt elektriciteten infördes i din bygd, vilket mottagande den fick och vilka förändringar den medförde för den enskilda individen, för familjen, gården, bygden samt elektricitetens betydelse för dig i dag. Använd gärna ortens egna benämningar och talesätt i dina svar. Glöm inte att ange vilken plats svaren avser.

Minns du själv eller har du hört äldre personer berätta om hur det gick till när man började använda elektrisk ström på din ort? Fanns där någon anläggning, som endast försåg en eller några gårdar, en mindre industri eller liknande med ström? Berätta! Var låg anläggningen? Hur drevs generatoren? Med vattenkraft, ångmaskin, fotogenmotor, vindmotor, bilmotor eller på annat sätt? Vem/vilka hade tagit initiativet till denna anläggning? Vem/vilka ägde den och/eller drev den? Vilken industri eller gård och hur stort område eller hur många hushåll betjänade den?

Vet du vem eller vilka som tog initiativet till och var pådrivande vid bildandet av en elektrisk distributionsförening på din ort? Hur annonserades det första mötet och när? Var intresset stort eller mötte förslaget motstånd och i så fall varför? Varför ville man elektrifiera? Var det för belysningens eller jordbruksdriftens skull? Var det av annan orsak?

Till vilket kraftverk anslöt man sig? Har den första distributionsföreningen upplösts eller finns den ännu kvar? Varifrån och hur levererades stolparna? Hur gick stolpresningen till? Var tråden av koppar eller av annat material? Kristidsmaterial? Hur och var placerades transformatorerna? Vilka ledde arbetet och vilka utförde det? Var det intressenterna själva eller anställda?

Vem blev föreningens förste montör? Vilken utbildning hade han, vad fick han i lön och vilka anställningsvillkor hade han i övrigt?

När fick du elektriskt ljus i ditt hem? Hur upplevde du och de andra familjemedlemmarna det? Fanns mer än en lampa i varje rum? Hur såg armaturen ut? Förändrades familjens vanor, t.ex. sänggående, läsning eller annat till följd av det elektriska ljuset? Var man sparsam med elljuset därför att det ansågs dyrbart?

När infördes elektrisk ström i lagård och uthus och hur såg den första installationen där ut?

När infördes gatu- och vägbelysning i din bygd? Finns även elljusreklam, fasadbelysning och liknande?

Vilket var det första elektriska hjälpmedlet, som anskaffades i ditt hem? Var det vattenpump, mjölkmaskin, strykjärn, dammsugare, annat? När skedde det? I vilken ordning anskaffades övriga eldrivna hjälpmedel, som nu anses vara standard, t.ex spis, kylskåp, frys? Ange på ett ungefär när de elektriska hjälpmedel och apparater du har i ditt hem idag inköptes och hur de har förändrat arbete och livsföring! Vilka av dem skulle du ha svårast att klara dig utan? Har du själv eller finns det på din ort reservaggregat att använda vid långvarigt strömavbrott? Om inte, hur klarar du då av situationen?

G.W. -85/150